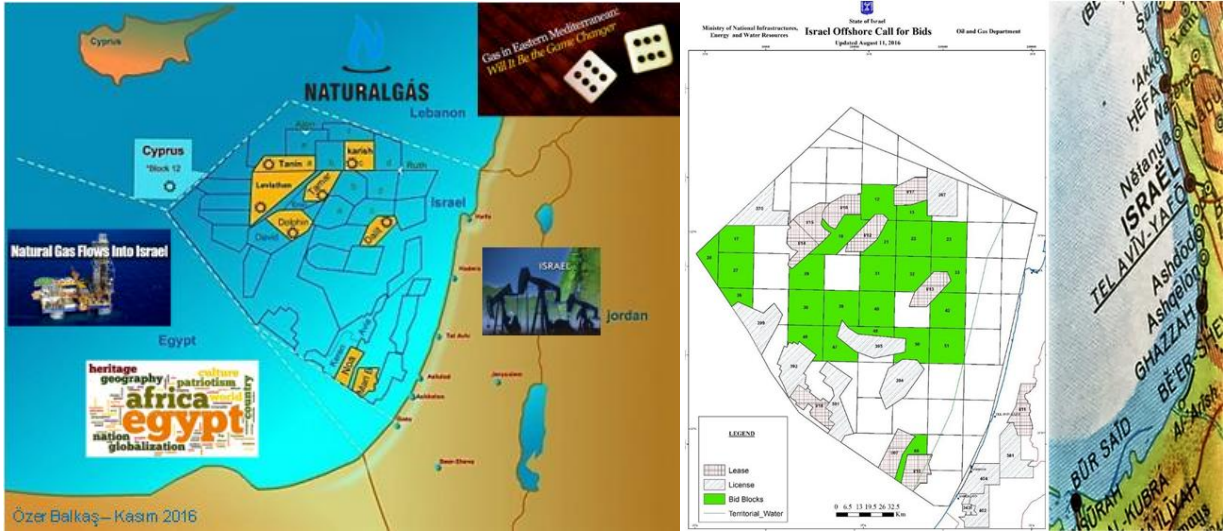

İSRAİL, DOĞU AKDENİZ'DEKİ 24 PETROL VE DOĞAL GAZ ARAMA RUHSATINDA İHALEYE ÇIKIYOR

* İsrail'in derin sularında ve önemli doğal gaz keşiflerinin yakınlarındaki 24 arama ruhsatı için yapılan ihale raundu, gerginliklerin geride bırakılmaya çalışıldığı süreç içinde Türk girişimcilerinde değerlendirebileceği fırsatlar sunuyor.

* Türkiye ve İsrail heyetleri, Leviathan gazını Türkiye'ye taşıyacak denizaltı boru hattını müzakere ediyor.

Özer Balkaş | 21 Kasım 2016 Pazartesi

İsrail Enerji Bakanlığı; Levant Baseninde, bazılarının önemli doğal gaz keşiflerine yakın 24 arama ruhsatının yer aldığı ve ülkenin deniz sahaları için yaptığı ilk ihale raundunu açtı. Dev gaz sahalarının keşfi, İsrail'in deniz sahaları ve dolayını dünya çapında bir konuma taşımış bulunuyor.

İsrail hükümeti; deniz alanlarında keşfedilen toplam kurtarılabılır doğal gaz rezervini, bugün için 900 milyar m³ olarak açıkladı. Bağımsız araştırma yapan Fransız danışmanlık şirketi Beicip-Franlab ise; ilave olarak, henüz keşfedilmemiş 6.6 milyar varil petrol ve yaklaşık 2137 milyar m³ doğal gazın mevcut olduğunu söylüyor.

12 ile 24 arasında numaralandırılan ve her birinin en çok 400 km² lik bir alana sahip olduğu 24 arama ruhsatı, 680 ile 1770 m arasında değişen su derinliklerinde yer alıyor.

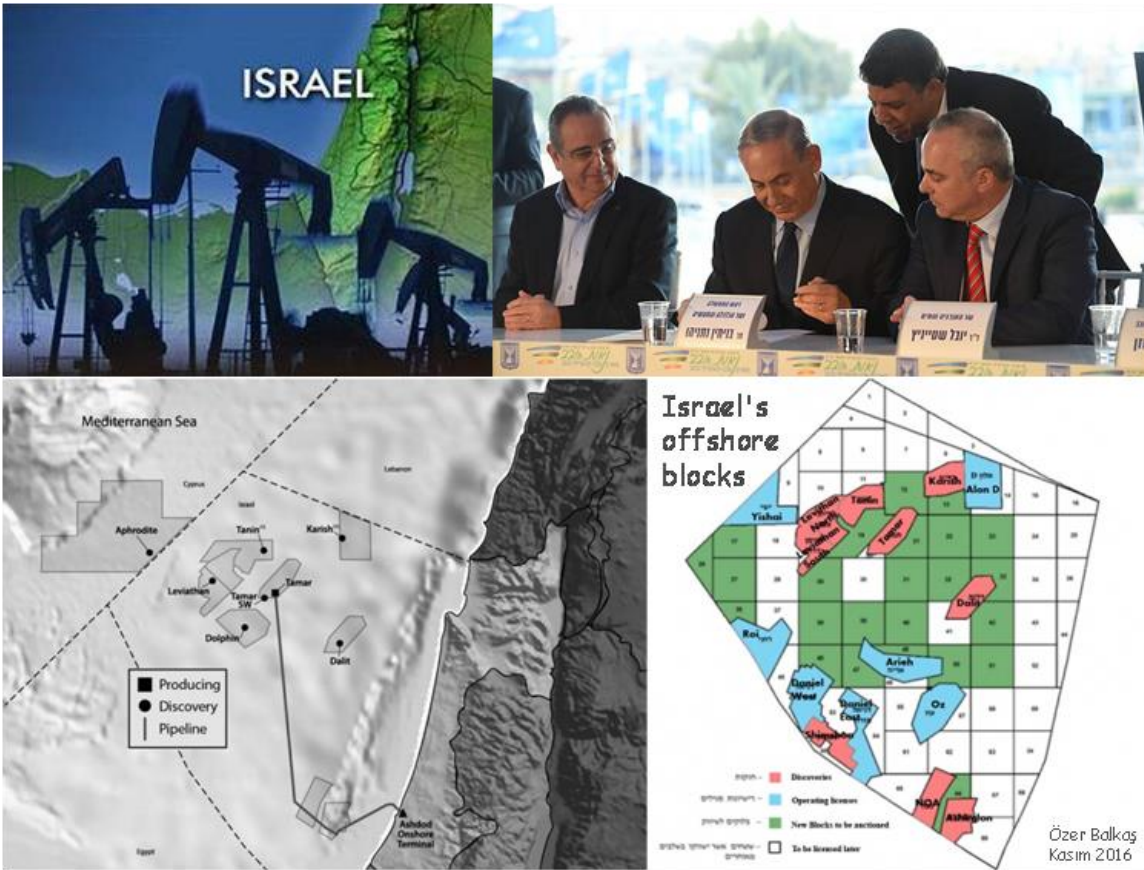
Hükümet, ruhsatların üç yıllık bir dönem için tahsis edileceğini açıkladı. Üç yıl tamamlandığında; lisansı elinde tutan şirketin taahhüt ettiği iş programını gerçekleştirilmesi ve uzatma döneminde bir sondaj yapmayı kabul etmesi durumunda, ilave olarak üç yıllık bir uzatma daha sağlanabilecek. Lisans sahibinin, taahhüt ettiği iş karşılığı güvence olarak 2.5-10 milyon \$ arasında teminat yatırma zorunluluğu var. Denizde mevcut hak sahibi ve 200 milyar m³ ün üzerinde rezerve sahip olduğu belirlenen şirketlerin, rekabetin desteklenmesi için ihaleye kabul edilmeyecekleri belirtiliyor. Teklifler, 21 Nisan 2017 tarihine kadar verilebilecek. Üç ay sonra Temmuz 2017'de ise kazananlar açıklanacak.

Aşağıdaki zaman çizelgesi, İsrail'in Birinci Deniz Ruhsatları İhale Raundu 2016'nın başlıca aşamalarını gösteriyor. Yetkili Petrol Temsilcisinin (the Commissioner), bu tarihlerde değişiklik yapabileceği de belirtiliyor. Her aşama hakkında detay bilgiye ulaşmak için, **1st Offshore Bidding Round 2016** website: www.energy-sea.gov.il.

Event	Date	Location
Publication of Call For Bids	15 November 2016	Online
American roadshow	30 November 2016	Houston
End of Q&A	15 February 2017	Online
Commencement date for bid submission	1 March 2017	Jerusalem
Closing Date for bid submission	21 April 2017, 14:00 (IL time)	Jerusalem

DENİZ ARAMA RUHSATLARI İHALE RAUNDUNDA KOŞULLAR

24 arama ruhsatı için teklif verecek şirketlerin; toplam varlıklarının en az 400 milyon \$'a ve öz kaynaklarının en az 100 milyon \$'a eşdeğer olma uygunluğunu göstermek üzere mali yeterliliklerini kanıtlayarak zorunluluğu bulunmaktadır. Operatörün, bu meblağların en az yarısını ibraz etmesi gerekmektedir. Operatörlerden, aynı zamanda; mali istikrarlarını ve denizlerde petrol ve doğal gaz arama ve üretimi alanında profesyonel olduklarını kanıtlanmaları istenecektir.

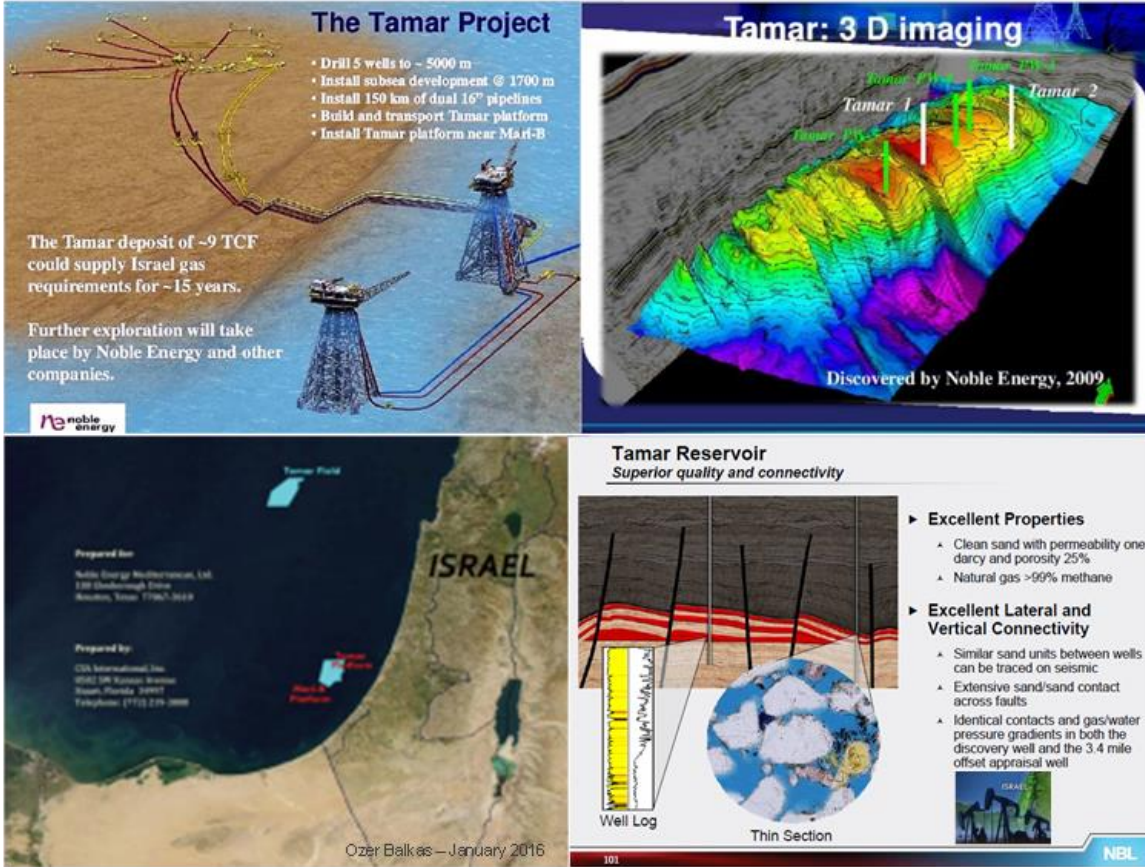

DOĞU AKDENİZ'DE İSRAİL'İN DOĞAL GAZ KEŞİFLERİ

İsrail'in bir doğal gaz provansı olarak çıkış yapması; Noble Energy'nin (ABD) İsrail'li Avner, Delek Drillings, Isramco ve Dor ile ortak olarak 2009 yılında, Haifa'nın 90 km batısında ve 1600 m su derinliğinde Tamar sahasını keşfi ile gelişti. Tamar'ın keşfi sırasında, kurtarılabılır doğal gaz rezervi yaklaşık 240 milyar m³ olarak hesaplandı ve bu miktar İsrail'in iç tüketimindeki doğal gaz gereksinimine birkaç on yıl için yeterli görüldü.

2010 Haziran ayında, Noble Energy liderliğinde ve Delek Drillings ile Ratio'nun da yer aldığı ortaklık; Tamar'ın 30 km batısında, bugüne kadar İsrail sularında keşfedilmiş en büyük doğal gaz keşfi olan dev Leviathan sahasının keşfini duyurdu. İsrail Enerji Bakanlığı ise; ön çalışmalara göre kurtarılabılır doğal gaz rezervinin 450 milyar m³ olduğunu açıkladı.

Doğu Akdeniz'de 2011-2013 yıllarında devam eden arama faaliyetleri sonucunda; aralarında Karish, Tanin, Dolphin, Tamar SW, Aphrodita-Ishai ve Shimshon'un da yer aldığı ilave doğal gaz sahalarının keşfi gerçekleşti.

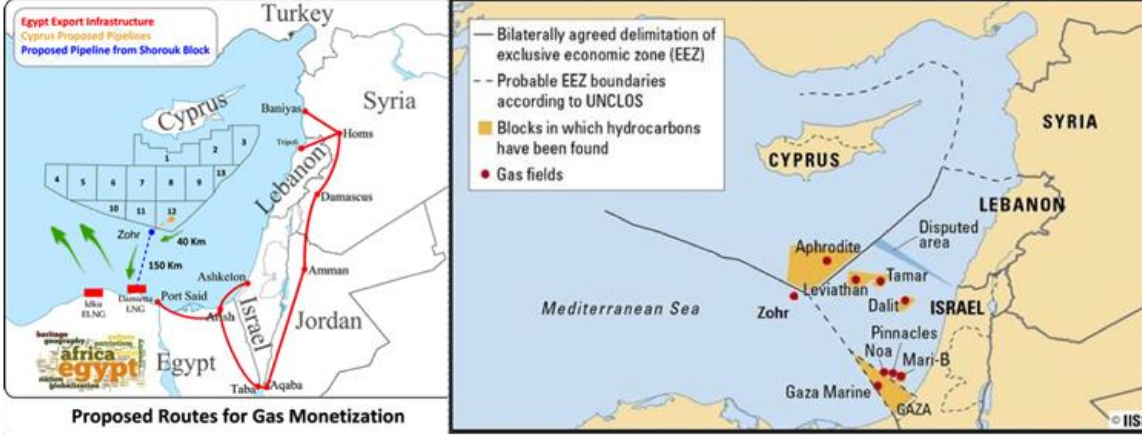
2013 yılında, Tamar gaz sahası; 150 km uzunluğundaki toplama boru hattı ile kıyıya bağlandı. Dünyadaki en uzun mesafeli bağlantılar arasında olan bu hat ile doğal gaz, Tamar üretim platformuna ve buradan da İsrail gaz taşıma sistemine akmaya başladı.

Leviathan doğal gaz sahasının ortakları, 2016 Kasım ayı başlarında yaptıkları açıklamada; projenin ilk geliştirme fazının yılda 12 milyar m³ gazı kapsadığını belirtti. Reuters ise, daha sonraki aşamaların ilave olarak yılda 9 milyar m³ gazı daha katacağını açıkladı. Leviathan'da % 39.66 hisse sahibi olan Noble Energy; yeni satış anlaşmalarını güvence altına almaya çalışırken, sahayı geliştirmek için nihai yatırım kararını (FID - Final investment decision) 2017'nin başlarından önce vereceğini duyurdu. Offshore Post tarafından yapılan açıklamaya göre, Noble Energy'nin operasyonlardan sorumlu Başkan Yardımcısı Gary W. Willingham; şirketin bugüne kadar, 15 yıl süre için günde 450 milyon feet küb'lük (12.75 milyon m³) anlaşma imzaladığını söyledi.

Gas field	Country	Year of discovery	Resources
Tamar	Israel	2009	280 bcm (Gross mean resources)
Leviathan	Israel	2010	620 bcm (Gross mean resources)
Aphrodite	Cyprus	2011	140 bcm (Gross mean resources)
Zohr	Egypt	2015	850 bcm (Potential of lean gas in place)

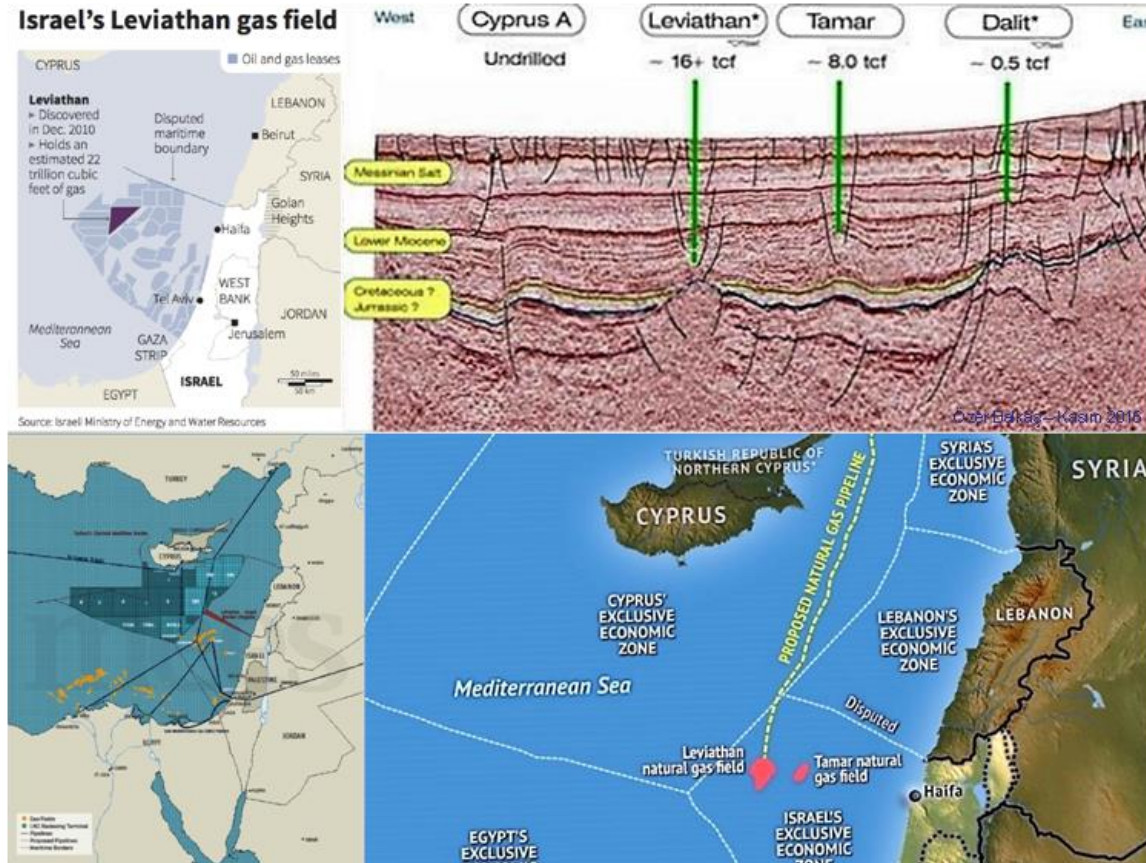
Data sources: Noble Energy and Eni (2015) [bcm: billion cubic metres].

Özer Balkaş – Ekim 2016

İSRAİL'DEN DOĞAL GAZ İHRACATI

İsrail Enerji Bakanı Yuval Steinitz, 14 Kasım 2016 tarihinde Tel Aviv'de yapılan konferansta yaptığı konuşmada; görüşmelerin, üç yöndeki üç hedefe (Kuzeye Türkiye'ye, güneye Mısır'a ve batıya İtalya'ya) doğal gaz satışı yapmaya rehberlik ettiğini söyledi. Leviathan ortakları ise, doğuya Ürdün'e gaz ihracatı için bir anlaşma imzalamış bulunuyor.

Globes'ta yayınlanan rapora göre, Enerji Bakanı Steinitz; İsrail ve Türkiye'den profesyonel heyetlerin, Leviathan gaz sahasından Türkiye ye 500 km uzunluğunda bir denizaltı boru hattının inşası için müzakerelere başladıklarını açıkladı. Daha önceki hafta ise, İsrail Enerji Bakanlığı'nda Genel Müdür olan Sahul Meridor; çerçeve anlaşmayı görüşmek için Türkiye tarafındaki mevkidaşı ile buluştu.

Bakan Steinitz; İsrail'in aynı zamanda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Yunanistan ve İtalya ile Güney Avrupa'ya bağlanan bir boru hattı üzerinde mutabakat sağladıklarını söyledi. Steinitz'e göre mutabakat, uzmanların boru hattının inşa edilebilmesi öncesinde daha fazla doğal gaz keşfine gereksinim olduğu iddialarına karşın Avrupa Birliği tarafından da destekleniyor.

Steinitz; Karish ve Tanin doğal gaz sahalarının Delek Group tarafından satış işleminin, Enerji Bakanlığı'ndaki profesyonel otorite tarafından birkaç gün içinde onaylanacağını ümit ettiğini belirtti. Satış işlemi üç ay önce açıklanmıştı. Buna göre, Yunanistan enerji şirketi Energean; iki gaz sahasını, 148 milyon \$ ve gaz satışlarından gelecek işletme payları karşılığında satın alıyor.

(KAYNAKLAR: Globes, 27 Ekim 2016 / Offshore Energy Today, 3 Kasım 2016 / Egypt Oil&Gas Newspaper Weekly Publication, 6-10 Kasım 2016 / Natural Gas World, 14 Kasım 2016 / Energy-pedia news, 15 Kasım 2016 / Hart Energy E&P, 15 Kasım 2016 / Reuters, 15 Kasım 2016 / Rigzone, 15 Kasım 2016 / Offshore Engineer, 16 Kasım 2016)

Özer BALKAŞ

İnternet ağı: <http://tr.linkedin.com/pub/ozzer-balkas/b/133/9a0> | [@ozzerbalkas](#)

Tel: **0.532.4536920 / 0.312.2176111**

<https://www.linkedin.com/pulse/israil-doğu-akdenizdeki-arama-ruhsatlarında-ihaleye-çikiyor-balkas?trk=prof-post>